

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 13509
Tarih : 06-07-2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununda değişiklik yapılmasına dair kanun teklifim gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim. 06 /7/2021

Murat ÇEPNİ
İzmir Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	- Adalet - Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji - Tarım, Orman ve Köylük İşleri
Esas Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Tarih :	06 Temmuz 2021
Esas No:	2/3733

TBMM	
KANUNLAR ve KARARLAR BŞK. LİĞİ	
06	Temmuz 2021
Numara:	

TBMM	
GENEL MURAK	
06	Temmuz 2021
839417	
TAYYARAK KAYITLIDIR	

GENEL GEREKÇE

Nişasta Bazlı şeker, sofra şekerinden (sakkaroz) sonra en çok tüketilen tatlandırıcı türüdür. Yüksek Fruktozlu Mısır şurubu olarak da bilinen nişasta bazlı şeker, mısırdan, patatesten, buğdaydan, kasava gibi bitkilerden elde edilmektedir. Nişasta bazlı şekerin içeriğinde değişen oranlarda fruktoz ve glukoz bulunmaktadır (%58 glikoz-%42 fruktoz veya %45 glikoz-%55 fruktoz,).

Nişasta bazlı şeker; gazlı içecekler, meyve suları, çikolata, kek, şekerleme, gofret, bisküvi, dondurma, reel, marmelat, jöle, ketçap, mayonez, hazır çorba gibi pek çok işlenmiş gıdanın yanı sıra baklava ve unlu tatlıların yapımında kullanılmaktadır. Mısır şurubunun, şeker pancarından üretilen şekerden daha ucuz olması nedeniyle, firmalar ürünlerde maliyeti düşürmek ve daha yüksek kar için bu ürünü tercih etmektedir.

Sağlık Bakanlığı'nın 2018 yılında yayınladığı "Nişasta Bazlı şekerlerin Sağlığa Etkileri" Hakkında Bilim Kurulu Raporunda, frktozun, insülini çok az uyarması nedeniyle tokluk hissinin gelişmediği, obeziteyi tetiklediği, insln direncini arttırdığı, obezite ve kronik hastalıkların doğrudan nişasta bazlı şeker ile ilgili olduğu bilgisi yer almaktadır. Raporda ayrıca, fruktozun karaciğer için yıkıcı etkisi olduğu, hızla yağ asitlerine dönüştüğü, bu durumun karaciğer yağlanması, fibrosis ve siroza neden olduğu bilgisi de mevcuttur. Nişasta bazlı şeker, glikozdan farklı olarak kanda ürik asit artışına da neden olmakta, gut hastalığını tetikleyebilmekte, diyabet, kalp damar hastalıklarına, Alzheimer'a yol açmakta ve çeşitli kanser türlerinin (kolon kanseri, pankreas, karaciğer ve meme kanseri gibi) gelişimine zemin hazırlamakta ve böbreklere zarar vermektedir.

Nişasta bazlı şeker şurubunun, yaygın olarak GDO'lu mısırdan elde edilmesi ve insan sağlığına verdiği zararların bilimsel olarak ortaya konulmasından sonra pek çok ülkede nişasta bazlı şeker üretimi ve kullanımı için düzenlemeler yapılmıştır. Avrupa Birliği lkelerinde nişasta bazlı şeker için ortalama % 2'lik izoglikoz kotası bulunurken, şeker pancarından şeker üretiminde birinci ve ikinci sırayı paylaşan ülkelerden Fransa'da bu oran % 0.42, Almanya'da ise % 0.89'dur. Avrupa lkelerinde, nişasta bazlı şeker üretiminin toplam şeker üretimindeki payı ortalama yüzde 2 olarak belirlenmiştir. En büyük mısır üreticisi ülke olan ABD, Gıda ve İlaç İdaresi FDA'nın, Nisan 2008'de "içeriğinde yüksek fruktoz olan nişasta bazlı şeker suni tatlandırıcıdır" açıklaması yapmasının ve bilim insanlarının Amerika genelinde obezite ve obeziteye bağlı hastalıkların artışını nişasta bazlı şekere bağlamalarından sonra, üretim kotasını yüzde 2'lere dşrmştir.

Türkiye'de, ABD gıda firması Cargill'in faaliyetleri ile nişasta bazlı şeker kullanımı sorunu başlamıştır. 2001 yılında kabul edilen 4634 sayılı şeker Kanununda 2018 yılında yapılan değişiklikle nişasta bazlı şeker A kotaları önce yüzde 5'e kademeli olarak yüzde 2,5'e dşrlmştir. 19-3-2021 tarihli Cumhurbaşkanı kararı ile 2021/2022 Pazarlama Yılı lke toplam A kotası 67 Bin 500 ton olarak belirlenmiştir. Cumhurbaşkanının nişasta bazlı şeker kotasını yüzde 50 düşürme ve artırmaya yetkisinin bulunması, yüzde 2,5 kotanın arttırılma riskini ve belirsizliğini taşımaktadır.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) resmi verilerine göre, 2019 yılında, uluslararası şirketlerin Türkiye'deki fabrikalarından 525 bin 972 ton nişasta bazlı şeker i ve dış piyasaya satılmıştır. 260 bin 624 ton nişasta bazlı şeker yurt dışına ihraç edilmiştir. İç piyasaya kota sınırlaması nedeniyle ancak 67 bin 500 ton nişasta bazlı şeker satılabileceğine göre, ihracatla,

kotalı satış arasındaki fark olan 197 bin 848 ton nişasta bazlı şekerin, gizlice iç piyasaya sürülmüş olabileceği ve bu nişasta bazlı şekerin çok ucuz fiyatlarla yoksul halka satılan baklava ve benzeri tatlılarda kullanılmış olabileceği düşünülmektedir. Bu durum, Türkiye'deki gıda güvenliği ve gıda sağlığının yetersizliği ile ilgili tartışmaları yeniden gündeme getirmiştir. Gıdaların hasatı, taşınması, işlenmesi, hazırlanması, depolanması ve en son tüketiciye sunulması sürecinde, gıda kaynaklı rahatsızlıklara ya da hastalıklara neden olan fiziksel, biyolojik ve kimyasal nitelikteki çeşitli risk unsurlarını önleyecek, zararsız kılacak ya da eleyecek yaklaşımları ele alan gıda güvenliğini sağlamak, halk sağlığının koruması için gerekli bir unsurdur ve gıda güvenliğini sağlamak devletin öncelikli görevidir. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinin 25. Maddesine göre herkesin, sağlıklı ve iyi yaşama hakkı vardır. Bu hak, beslenme, giyim, konut, tıbbi bakım gibi temel haklardır. Sağlıklı gıdalara erişim her insanın doğal hakkıdır. Devlet bu haktan her yurttaşın eşit biçimde yararlanmasını sağlamaya yönelik önlemleri almak ve gerekli yasal düzenlemeleri yapmak zorundadır.

İlgili kurum ve kuruluşlar, sağlığa verdiği zararlar bilimsel olarak ortaya konmuş olan nişasta bazlı şeker ve içeriğinde nişasta bazlı şeker kullanılan ürünler hakkında tüketicileri yeterince bilgilendirmemektedir. Piyasada ambalajlı olarak satılan meyve suları, hazır bisküvi, gofret, kek, meyveli şeker gibi ürünlerin ambalajında içeriğindeki maddeler çoğu kişinin okuyamayacağı şekilde küçük boyutlarda yazılmaktadır. Ürünlerinde nişasta bazlı şeker kullanan şirketlerin, nişasta bazlı şeker kullanıldığına dair bilginin kolay okunacak boyutta ve şekilde ürün ambalajında ayrıca belirtilmesi gerekmektedir. Bu ürünlerin marketlerde de ayrı raflarda satılması sağlanmalıdır.

Türkiye'de, nişasta bazlı şeker kullanarak üretim yapan binlerce unlu mamul işletmesi ve pastane de bulunmaktadır. Bu işletmelerde de hangi şeker türünün kullanıldığına dair tüketicilere herhangi bir bilgilendirme yapılmamaktadır. Üretimde, nişasta bazlı şeker kullanan işletmeler, ürünlerinde nişasta bazlı şeker kullanımını ve kullandıkları oranı bilgilendirme amaçlı etiketlerde belirtmelidir. Gıdalarda kullanılan nişasta bazlı şekerin açıkça belirtilmesi ile tüketiciler ürün hakkında doğru bilgilendirilmiş olacaktır ve bilinçli şekilde sağlıklı ürün seçimi yapmaları da kolaylaşacaktır. Bu duruma uygun gıda kodeksi de yeniden düzenlenmelidir. Ürünlerinde nişasta bazlı şeker kullanan işletmelerin sıkı denetimi yapılmalı ve kullanılan şeker hakkında tüketiciyi bilgilendirmede kurallara uymayan işletmelere yaptırımlar uygulanmalıdır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Nişasta bazlı şekerlerin insan sağlığına verdiği zararlar bilimsel olarak ortaya konmuştur. Ürünlerde nişasta bazlı şeker kullanıldı ise bunun tüketicinin dikkatini çekecek şekilde ürünün ambalajında ve ürün etiketlerinde belirtilmesi ile tüketicinin doğru bilgilendirilmesi ve bilinçli seçim yapmasının sağlanması amaçlanmaktadır.

MADDE 2- Ürünlerinde nişasta bazlı şeker kullanan üreticilerin, nişasta bazlı şekerin halk sağlığına verdiği zararlar dikkate alınarak, halkı bilgilendirme konusunda zorunlulukları yerine getirmediğinde uygulanacak yaptırımları düzenlemektedir.

MADDE 3- Yürürlük maddesidir.

MADDE 4- Yürürlük maddesidir.

**UMUMİ HIFZISSIHHA KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN
KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 24/4/1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 187 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“4/4/2001 tarihli ve 4634 sayılı Şeker Kanunu kapsamında yurt içinde üretilen veya dışarıya konu olan şeker türlerinden (beyaz şeker, yarı beyaz şeker, rafine şeker, ham şeker ve kahverengi şeker olarak sınıflandırılan, pancar veya kamıştan üretilen kristallendirilmiş sakaroz ile nişasta kökenli izoglukoz, likid ya da kurutulmuş halde glukoz şurubu, sakaroz veya invert şeker veya her ikisinin karışımının suda çözünmesinden meydana gelen şeker çözeltisi ve invert şeker şurubu ile inülin şurubu) herhangi birini içeren ürünlerde, kullanılan şeker türünün, ürün ambalajının en çok görülen yüzeyinde ve bu yüzeyin yüzde beşini kaplayacak biçimde yazılması zorunludur. Nişasta kökenli şeker içeren ürünler, perakende satış işletmelerinde, diğer ürünlerden ayrı raflarda satışa sunulur ve bu raflarda “Bu ürünler nişasta kökenli şeker içerir!” uyarısına yer verilir. Ambalajsız ürün satışlarında, ürünün içerdiği şeker türünün etiket üzerinde belirtilmesi zorunludur.”

MADDE 2- 1593 sayılı Kanunun 297 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 297- 186 ncı madde ile 187 nci maddenin birinci fıkrasında sayılan fiilleri işleyenler, üç aydan altı aya kadar hapis cezası ile cezalandırılır. 187 nci maddenin ikinci fıkrasına aykırı hareket eden işyerleri, bir hafta süreyle faaliyetten men edilir; eylemin tekrarlanması hâlinde bu işyerlerinin ruhsatları, ilgili mevzuattaki hükümler çerçevesinde yetkili merci veya mülki idare amirince iptal edilerek işyeri kapatılır.”

MADDE 3- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.